

Høringssvar Planstrategi 2019

Østmøn den 18. november 2019

Østmøn
Naturforening

Planstrategien skal danne basis for næste kommuneplan, og herunder understøtte både det lovbestemte og det politisk bestemte i kommunens fysiske planlægning.

Planstrategiforslaget baserer sig på Vision 2030, og vil desuden tilgodese Agenda 21 og FN's Verdensmål. Planstrategien er altså i sit udspring værdibaseret og visionær, samtidig med at den skal tilgodese både erhverv, bosætning, natur osv. Det kan kun lykkes, hvis man i den overordnede planlægning bevidst søger balance og synergieffekter, samtidig med at der udvises lydhørhed over for lokalbefolkningen.

Vi vil i det følgende fremhæve nogle emner med særlig relevans for naturen på Møn.

Afslutningsvis har vi listet en række konkrete anbefalinger punktvis.

Biosfære, Dark Sky, Camøno

Koncepterne er unikke for Møn. Vi mener derfor, at de er retningsgivende for Møns udvikling. De harmonerer med ovennævnte Vision 2030 m.fl., men er så at sige en yderligere accentuering af, at Møns unikke kvaliteter skal beskyttes; og at udviklingen skal præges af ansvarlighed for naturgrundlaget og inddragelse af lokalbefolkningen.

Biosfære må ikke blive (mis)brugt til markedsføring af Møn på måder, som reelt konflikter med det, biosfæretanken per definition går ud på: At menneskets og naturens trivsel skal understøtte hinanden. Udhulning af naturgrundlaget, f.eks. på grund af en turismemæssig overudnyttelse, er med andre ord anti-biosfære.

Natura 2000, Statens vildtreservater m.fl.

Det sker desværre jævnligt, at områders beskyttelsesstatus bliver overset i kommunens planlægning. Det skete f.eks. ved Kostervig vindmøllerne, hvor planlægningsprocessen glemte at forholde sig til arter på det omgivende Natura 2000 områdes udpegningsgrundlag. Og senest har vi set det i udviklingsplanen for Stege Kyst, hvor planens forfattere helt har glemt at forholde sig til, at Stege Nor og Stege Bugt er Natura 2000 områder, og at den østlige del af bugten, umiddelbart nord for Stege, desuden er statsligt vildreservat.

Naturesekretariat

Vi har en forståelse for, at naturinteresserne let kan blive overset til fordel for mere højtråbende økonomiske interesser og "udvikling". Det er ærgerligt, dyrt og forsinkende for alle parter, når der først i en fremskreden fase af en planproces kommer fokus på konflikter med naturbeskyttelse, som burde have været registreret tidligt i forløbet. Som bekendt var naturbeskyttelse indtil 2007 amternes ressortområde, men herefter blev naturen kommunernes ansvar. Det gav kommunen en dobbeltrolle som varetager af såvel erhvervs- som naturinteresser, der i realiteten betyder, at naturen ofte bliver overset. Det harmonerer ikke med de flotte hensigtserklæringer som f.eks. i Vision 2030 "Den unikke natur bliver bevaret...".

For at sikre, at naturen ikke bliver overset, er der brug for et selvstændigt naturesekretariat med eget mandskab, manøvrerum og ledelse, som alle planer og tiltag skal indover. Et selvstændigt Naturesekretariat muliggør armslængde til erhvervsinteresser. Der er god faglighed på naturområdet i kommunens medarbejderstab. Desværre nedlagde blå blok kommunens Naturesekretariat i 2013. Fire år senere – i 2017 – lovede det nyvalgte røde flertal i konstitueringsaftalen genoprettelse af Naturesekretariat, men det er ikke sket.

Bæredygtig turisme

Vi anerkender turismens store økonomiske betydning for Møn, men advarer om en forenklet kvantitativ tilgang. Vi opfordrer i stedet kommunen til i tråd med ovennævnte Biosfære m.fl. at overveje, hvordan turismen kan udvikles, så den ikke overbelaster natur og infrastruktur. Også at der vises hensyn til lokalbefolkningen og det øvrige erhvervsliv. Turismen har i de seneste år været støt stigende, især på Østmøn. Vi, der bor på Østmøn, kan se sliddet og affaldet, mangel på uforstyrrelighed (nødvendigt for flere arter) og overfiskeri på gedde og havørred, bare for at nævne nogle eksempler. Vores lokalområde har allerede ændret karakter i mange henseender. I "Potentialeplan for Kystdestination Møns Klint" opstilles det som et mål at fordoble turismeomsætningen på Møn med 2012 som reference. Det mål er nu tæt på at være nået.

Vi er ikke enige i Planstrategiens vurdering på side 7 om "et enormt turismepotentiale" på Møn.

Vi er oprigtigt bekymret for konsekvenserne af den heftige markedsføring med f.eks. Visit DK's seneste stunt med BMX-rytter, som går i land ved Klinten. Og eventyragtige videos som præsenterer ørredfiskeri for det hollandske og tyske publikum. Det giver urealistiske forestillinger om hvilken type udfoldelser Østmøn er egnet til.

Det haster med en overordnet strategi for bæredygtig turisme på Møn, som inddrager alle relevante parter.

Bæredygtig turisme er turisme, som ikke slider ned, men bygger op. Som ikke forringer, men forbedrer naturgrundlaget. Som giver indtægtsgrundlag til mange små aktører – ikke kun til få store. Som giver et beskatningsgrundlag til kommunen, i stedet for at profitten går til investorer udefra, og efterlader regningen for slidt infrastruktur m.v. til de lokale.

Her i 2019 har mange danske destinationer på f.eks. den vestjyske kyst oplevet turismens bagside i form af overrendthed og hensynsløs adfærd. Kommer Fehmernforbindelsen vil Møn være på to timers køreafstand for over 20 mio. mennesker.

Blå Eventyr

Jf. ovenstående advarer vi imod urealistiske forestillinger om naturens bæreevne. Vi mener, at de "stille", "bløde" former for rekreation harmonerer bedre med Biosfære m.fl., end hurtige bådmotorer, vandscootere og overfiskeri. I vores hørings svar til udviklingsplanen om Stege Havn har vi uddybet problematikkerne omkring eksempelvis forstyrrelsesfølsomme fuglearter.

Zoneinddeling: Frihold arealer for infrastruktur, markedsføring m.v.

Som redskab til at beskytte følsomme naturområder og arter foreslår vi zoneopdeling efter egnethed, således at bestemte områder helt bliver friholdt fra markedsføring, tilgængelighed og faciliteter/infrastruktur.

Eksempler på sådanne områder er statens vildtreservat i Stege Bugt, samt kyststrækningen Nordfeldt-Pomlerende.

Nogle steder må man overveje at tilbagerulle tilgængelighed og markedsføring i erkendelse af at området er overbelastet. Et sådant område er Mandemarke Haver på Østmøn. Hele strækningen Båndhøjvej til Fyret på Sydøstmøn trænger til restituering og færre brugere. Det kan nemmest opnås ved at ophæve P-mulighed ved stranden, samt fjerne strækningen fra Camøno-ruten. Strækningen er lokalitet for en ret unik hugormebestand, som ikke har godt af det besøgstyk af vandrere m.fl. som der har været i de senere år.

Frihold Møns Klint for enhver form for bådebro eller tilsvarende.

Trafikalt

Vejnettet på Østmøn er dimensioneret til en befolkning i størrelse med de nuværende to tusind. Om sommeren er her flere hundrede tusinde turister - og de skal alle ud til Møns Klint. Vejnettet propper til og sikkerheden for de bløde trafikanter lider. Erhvervslivet oplever gener, som kan forventes at tiltage med yderligere stigende turistmængder og Vattenfalls m.fl. trafik til Klintholm Havn.

Den trafikale situation er endnu en grund til at prioritere kvalitet over kvantitet i turismeudviklingen.

Men for at imødekomme trafikalt overbelastning mere direkte foreslår vi, at man planlægningsmæssigt begynder at tænke i, hvor man kunne placere parkeringsplads(er) før Stege. Skal de være gratis i højsæsonen, eller mod betaling, således at kvittering giver adgang til gratis bustransport til GeoCenter m.fl. attraktioner, evt. entré inkluderet? Selvfølgelig koster det, men det ville måske opvejes af et reduceret behov for vedligeholdelse og udbygning af vejnettet på Østmøn.

P-plads før Stege kunne kombineres med det modtagecenter på Sukkerfabrikken, som indgår i planerne for Sukkerfabrikken.

Sommerhusområder

Ved udpegning af arealer til sommerhuse maner vi til tilbageholdenhed og lydhørhed for lokalbefolkningens ønsker. Sommerhuse kan gå ud over idyllen, fordi området bliver mere massivt udnyttet. Sommerhuse pålægger kommunen udgifter til infrastruktur såsom veje, el, vand og spildevand uden at bidrage til skatteindtægter. Turister som lejer sommerhuse lægger typisk ingen eller kun få penge hos de lokale virksomheder.

Med flexboligordningen og mange tomme huse er der et stort udbud af potentielle sommerhuse på Møn. Udnyt disse først.

Landbrug / Natur

Kommunen skal roses for hensigter om flere skovområder, flere vådområder og mulig begrænsning af landbrug.

Mange landmænd vil gerne medvirke til naturgenopretning/vådområder ved at afstå uproduktive lavbundsarealer i bytte mod bedre landbrugsjord.

Det har flere gange været foreslået, og vi gentager, at en farbar vej kunne være at kommunen går i front og opretter en "jordbank", og opkøber jord når der er jord til salg; typisk i forbindelse med generationsskifte, som der er en del af i disse år.

Jorden opkøbes med henblik på skifte med lavbundsareal, når der er jord nok i "banken". F.eks. ville Borre Sømose være oplagt at genoprette som vådområde efter denne model.

Kommunens bidrag er at facilitere processen, men selve midlerne til opkøb skal komme fra fonde, statslige programmer o.l., som man kender det fra andre steder i landet.

Den opkøbte jord kan i ventetiden forpagtes, gerne med krav på bæredygtig drift såsom økologi, grønne korridorer, eller lignende. På den måde kan modellen være med til at inspirere til øget miljøbevidsthed i landbruget lokalt.

Vindmøller

Vi opfordrer kommunen til ikke at udlægge områder til store vindmøller på Møn eller kystnært, da det ikke er foreneligt med naturinteresserne, herunder de lovbestemte hensyn.

Omstilling til klimamæssig bæredygtighed må ikke reduceres til naiv kassetænkning, hvor nominel kapacitet på vindmøller forveksles med det faktiske klimaaftryk. Møn yder et væsentligt bidrag til vindenergi ved at servicere Kriegers Flak m.fl.

Grøn omstilling

Grøn omstilling skal indtænkes ikke kun i energiforsyning, men i arealforvaltning generelt: Hvordan forvalter vi landbrugs-, skov- og lavbundsarealer, så de kan binde mest muligt kulstof?

Og i bosætning og byggeri: Boforner som understøtter fællesskab, selvforsyning og lokale arbejdspladser. Lavenergiløsninger inkl. isolering, som stadig er højdescorer på CO2 reduktion. Samt i landbrug: Øget bevidsthed omkring klimavenligt landbrug, set i et helhedsperspektiv hvor alle parametre indregnes.

Samt turisme: Hvilke typer af turisme giver det mindste klimaaftryk osv.

Stormflod og stigende vandstande

Området bør opprioriteres, jf. vores hørings svar for Stege Kyst planen.

Anbefalinger

- Al planlægning og alle tiltag skal vurderes på baggrund af Biosfæres, Dark Skys og Camønoens værdier og visioner.
- Al planlægning og alle tiltag skal vurderes i relation til national og international lovgivning m.fl.
- Genopret Naturesekretariatet i henhold til konstitueringsaftalen fra november 2017.
- Strategi for bæredygtig turisme.
- Bevidst friholdelse af særligt definerede områder for markedsføring, øget tilgængelighed og udbygning med faciliteter.
- Frihold Møns Klint for enhver form for bådebro el.l.
- P-plads før Stege, gerne i kombination med modtagecenter på Sukkerfabrikken og bustransport til seværdigheder.
- Tilbageholdenhed m.h.t. udlæggelse til sommerhuse.
- Kommunal jordbank med henblik på naturgenopretning.
- Nej til store vindmøller på Møn og kystnært.

Margareta Dahlström

Jørgen Marcussen

Hans Henrik Erhardi